Parlament Ewropew
2024-2029

Kumitat għall-Affarijiet Barranin

2025/2020(INI)

18.2.2025

ABBOZZ TA' RAPPORT

dwar ir-rapporti tal-Kummissjoni tal-2023 u l-2024 dwar il-Montenegro
(2025/2020(INI))

Kumitat għall-Affarijiet Barranin

Rapporteur: Marjan Šarec

WERREJ

Paġna

MOZZJONI GĦAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW 3

NOTA SPJEGATTIVA 9

ANNESS: ENTITAJIET JEW PERSUNI LI R-RAPPORTEUR IRĊIEVA KONTRIBUT MINGĦANDHOM 11

MOZZJONI GĦAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW

dwar ir-rapporti tal-Kummissjoni tal-2023 u l-2024 dwar il-Montenegro
(2025/2020(INI))

Il-Parlament Ewropew,

– wara li kkunsidra l-Ftehim ta' Stabbilizzazzjoni u Assoċjazzjoni bejn il-Komunitajiet Ewropej u l-Istati Membri tagħhom, minn naħa waħda, u r-Repubblika tal-Montenegro, min-naħa l-oħra[1], li daħal fis-seħħ fl-1 ta' Mejju 2010,

– wara li kkunsidra l-applikazzjoni tal-Montenegro għas-sħubija mal-Unjoni Ewropea tal-15 ta' Diċembru 2008,

– wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kummissjoni tad-9 ta' Novembru 2010 dwar l-applikazzjoni tal-Montenegro biex jissieħeb fl-Unjoni Ewropea (COM(2010)0670), id-deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew tas-16 u s-17 ta' Diċembru 2010 biex jingħata status ta' pajjiż kandidat lill-Montenegro u d-deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew tad-29 ta' Ġunju 2012 biex jinfetħu n-negozjati ta' adeżjoni mal-Montenegro,

– wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2021/1529 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Settembru 2021 li jistabbilixxi l-Istrument għall-Assistenza ta' Qabel l-Adeżjoni (IPA III)[2],

– wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2024/1449 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Mejju 2024 dwar l-istabbiliment tal-Faċilità għar-Riforma u t-Tkabbir għall-Balkani tal-Punent[3],

– wara li kkunsidra l-konklużjonijiet tal-Presidenza tal-laqgħa tal-Kunsill Ewropew f'Salonka tad-19 u l-20 ta' Ġunju 2003,

– wara li kkunsidra d-dikjarazzjonijiet tas-Summits bejn l-UE u l-Balkani tal-Punent tat-13 ta' Diċembru 2023 fi Brussell u tat-18 ta' Diċembru 2024 fi Brussell,

– wara li kkunsidra l-Proċess ta' Berlin varat fit-28 ta' Awwissu 2014,

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tas-6 ta' Ottubru 2020 bit-titolu "Pjan Ekonomiku u ta' Investiment għall-Balkani tal-Punent" (COM(2020)0641),

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-8 ta' Novembru 2023 bit-titolu "Komunikazzjoni tal-2023 dwar il-Politika tat-Tkabbir tal-UE" (COM(2023)0690), akkumpanjata mid-dokument ta' ħidma tal-persunal tal-Kummissjoni bit-titolu "Montenegro 2023 Report" (Rapport tal-2023 dwar il-Montenegro) (SWD(2019)0694),

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-8 ta' Novembru 2023 bit-titolu "Pjan ġdid ta' tkabbir għall-Balkani tal-Punent" (COM(2023)0691),

[1] ĠU L 108, 29.4.2010, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj
[2] ĠU L 330, 20.9.2021, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj
[3] ĠU L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-20 ta’ Marzu 2024 dwar ir-riformi ta’ qabel it-tkabbir u r-rieżami tal-politika (COM(2024)0146),

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-24 ta’ Lulju 2024 bit-titolu “2024 Rule of Law Report” (Rapport tal-2024 dwar l-Istat tad-Dritt) (COM(2024)0800), akkumpanjata mid-dokument ta’ ħidma tal-persunal tal-Kummissjoni bit-titolu “2024 Rule of Law Report – The rule of law situation in the European Union. Country Chapter on the rule of law situation in Montenegro” (Rapport tal-2024 dwar l-Istat tad-Dritt – Is-sitwazzjoni tal-istat tad-dritt fl-Unjoni Ewropea. Il-Kapitolu tal-Pajjiż dwar is-sitwazzjoni tal-istat tad-dritt fil-Montenegro) (SWD (2024)0829),

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-30 ta’ Ottubru 2024 bit-titolu “Komunikazzjoni tal-2024 dwar il-Politika ta’ Tkabbir tal-UE” (COM(2024)0690), akkumpanjata mid-dokument ta’ ħidma tal-persunal tal-Kummissjoni bit-titolu “Montenegro 2024 Report” (Rapport tal-2024 dwar il-Montenegro) (SWD(2019)0694),

– wara li kkunsidra l-ħarsa ġenerali u l-valutazzjonijiet tal-pajjiżi tal-Kummissjoni tal-31 ta’ Mejju 2023 u tat-13 ta’ Ġunju 2024 dwar il-programm ta’ riforma ekonomika tal-Montenegro, u l-konklużjonijiet konġunti tad-Djalogu Ekonomiku u Finanzjarju bejn l-UE u l-Balkani tal-Punent u t-Turkija, adottati mill-Kunsill fis-16 ta’ Mejju 2023 u l-konklużjonijiet konġunti tad-Djalogu Ekonomiku u Finanzjarju bejn l-UE u s-Sħab tal-Balkani tal-Punent, it-Turkija, il-Georgia, ir-Repubblika tal-Moldova u l-Ukrajna, adottati mill-Kunsill fl-14 ta’ Mejju 2024,

– wara li kkunsidra l-Konferenzi Intergovernattivi dwar l-Adeżjoni bejn l-UE u l-Montenegro tat-22 ta’ Ġunju 2021, tat-13 ta’ Diċembru 2021, tad-29 ta’ Jannar 2024, tas-26 ta’ Ġunju 2024, u tas-16 ta’ Diċembru 2024,

– wara li kkunsidra l-11-il Kunsill ta’ Stabbilizzazzjoni u ta’ Assoċjazzjoni bejn l-UE u l-Montenegro tal-14 ta’ Lulju 2022,

– wara li kkunsidra d-dikjarazzjoni u r-rakkomandazzjonijiet adottati fit-22 laqgħa tal-Kumitat Parlamentari ta’ Stabbilizzazzjoni u Assoċjazzjoni bejn l-UE u l-Montenegro, li saret fil-31 ta’ Ottubru u l-1 ta’ Novembru 2024,

– wara li kkunsidra l-adeżjoni tal-Montenegro man-NATO fil-5 ta’ Ġunju 2017,

– wara li kkunsidra r-Rapport Speċjali 01/2022 tal-Qorti Ewropea tal-Awdituri tal-10 ta’ Jannar 2022 bit-titolu “L-appoġġ mogħti mill-UE għall-istat tad-dritt fil-Balkani tal-Punent: Minkejja l-isforzi li saru, jippersistu problemi fundamentali”,

– wara li kkunsidra r-rakkomandazzjoni tiegħu tat-23 ta’ Novembru 2022 lill-Kunsill, lill-Kummissjoni u lill-Viċi President tal-Kummissjoni / Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta’ Sigurtà dwar l-istrateġija l-ġdida tal-UE għat-tkabbir[4],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjonijiet preċedenti tiegħu dwar il-Montenegro,

[4] ĠU C 167, 11.5.2023, p. 105.

– wara li kkunsidra l-Artikolu 55 tar-Regoli ta’ Proċedura tiegħu,

– wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat għall-Affarijiet Barranin (A10-0000/2025),

A. billi t-tkabbir huwa għodda ewlenija tal-politika barranija tal-UE u investiment ġeopolitiku strateġiku fil-paċi, l-istabbiltà, is-sigurtà u l-prosperità;

B. billi kull pajjiż huwa ġġudikat fuq il-merti proprji tiegħu;

C. billi l-Montenegro huwa l-aktar pajjiż li mexa ’l quddiem fil-proċess ta’ adeżjoni u għandu appoġġ pubbliku sinifikanti għal dan;

Impenn favur l-adeżjoni mal-UE

1. Jirrikonoxxi l-impenn sod tal-Montenegro għall-adeżjoni mal-UE u jikkonferma l-appoġġ sħiħ tiegħu għas-sħubija futura tal-pajjiż fl-UE;

2. Jilqa’ l-progress pożittiv tal-Montenegro li jwettaq ir-riformi u l-miżuri relatati mal-UE, mirfuda minn skeda ta’ żmien ambizzjuża u sforzi kollettivi tal-atturi politiċi, is-soċjetà ċivili u ċ-ċittadini; ifaħħar lill-Montenegro talli ssodisfa l-punti ta’ riferiment interim għall-Kapitoli 23 u 24 u talli rċieva Rapport ta’ Valutazzjoni tal-Punti ta’ Riferiment Interim pożittiv; jilqa’ l-għeluq ta’ tliet kapitoli oħra tan-negozjati, li jammontaw għal sitta;

3. Iħeġġeġ lill-atturi politiċi kollha jibqgħu ffukati fuq l-integrazzjoni tal-UE u r-riformi meħtieġa; jisħaq fuq il-ħtieġa ta’ stabbiltà politika, impenn u involviment kostruttiv bejn il-partiti biex jipproċedu għall-għeluq ta’ kapitoli addizzjonali; jisħaq li r-riformi adottati jridu jiġu implimentati b’mod effettiv biex jiġi żgurat progress ġenwin;

4. Jilqa’ l-allinjament sħiħ sostnut tal-Montenegro mal-politika estera u ta’ sigurtà komuni tal-UE, inklużi l-miżuri restrittivi tal-UE, fost oħrajn, dawk relatati mal-gwerra ta’ aggressjoni tar-Russja kontra l-Ukrajna; iħeġġeġ lill-Montenegro jsaħħaħ l-infurzar tal-miżuri restrittivi u jevita ċ-ċirkomvenzjoni tagħhom;

5. Ifaħħar lill-Montenegro għall-appoġġ umanitarju u materjali tiegħu lill-Ukrajna; ifakkar li l-Montenegro jospita għadd kbir ta’ rifuġjati Ukreni;

6. Jibqa’ mħasseb serjament dwar l-indħil barrani malizzjuż, l-isforzi ta’ destabbilizzazzjoni, it-theddid ibridu u l-kampanji ta’ diżinformazzjoni minn atturi ta’ pajjiżi terzi u jħeġġeġ lill-Montenegro jadotta kontromiżuri f’kooperazzjoni mal-UE u man-NATO; iħeġġeġ lill-UE u lill-awtoritajiet tal-Montenegro jagħtu spinta lill-komunikazzjoni strateġika liċ-ċittadini tal-Montenegro dwar il-benefiċċji tal-proċess ta’ tkabbir u s-sħubija fl-UE;

7. Jilqa’ l-involviment imġedded tal-Parlament tal-Montenegro fil-Kumitat Parlamentari ta’ Stabbilizzazzjoni u Assoċjazzjoni;

Demokrazija u stat tad-dritt

8. Jirrikonoxxi r-rwol ewlieni tal-Parlament tal-Montenegro fil-proċess ta’ adeżjoni; jinnota bi tħassib il-bojkotts u l-imblokki politiċi, kif ukoll it-tensjonijiet u l-

polarizzazzjoni etnika li qed jerġgħu jfeġġu; jappella għal djalogu kostruttiv u bini ta' kunsens fl-ispettru politiku kollu, filwaqt li tingħata prijorità lill-kwalità leġiżlattiva; iħeġġeġ bil-qawwa konsultazzjonijiet pubbliċi inklużivi u trasparenti u involviment regolari mas-soċjetà ċivili fit-teħid tad-deċiżjonijiet;

9. Jistieden lill-Montenegro jallinja bis-sħiħ il-qafas legali elettorali tiegħu mal-istandards tal-UE, u jimplimenta r-rakkomandazzjonijiet tal-Uffiċċju għall-Istituzzjonijiet Demokratiċi u d-Drittijiet tal-Bniedem tal-Organizzazzjoni għas-Sigurtà u l-Kooperazzjoni fl-Ewropa[5]; iħeġġeġ lill-Montenegro jżid it-trasparenza u s-sorveljanza tal-infiq tal-partiti politiċi u jipprevjeni l-abbuż tar-riżorsi tal-Istat f'konformità mal-istandards tal-UE;

10. Jistieden lill-awtoritajiet tal-Montenegro jistabbilixxu jum wieħed fil-pajjiż kollu għall-elezzjonijiet muniċipali biex tissaħħaħ l-effiċjenza tal-governanza, jitnaqqsu t-tensjonijiet politiċi u jissaħħu l-istabbiltà u l-effettività tal-istituzzjonijiet muniċipali u statali;

11. Jissottolinja l-importanza ta' servizz pubbliku professjonali, trasparenti u bbażat fuq il-mertu ; jistieden lill-Montenegro jemenda u jimplimenta l-leġiżlazzjoni rilevanti;

12. Jilqa' l-inklużjoni tal-Montenegro fir-Rapport tal-Kummissjoni tal-2024 dwar l-Istat tad-Dritt;

13. Jilqa' l-progress li sar fl-implimentazzjoni tar-riformi ġudizzjarji ewlenin, fl-adozzjoni ta' qafas strateġiku ġdid u fit-tlestija tal-ħatriet ġudizzjarji li kienu ilhom pendenti;

14. Iħeġġeġ lill-Montenegro jkompli jallinja l-qafas legali tiegħu, inkluża l-kostituzzjoni, mal-liġijiet u l-istandards tal-UE dwar l-indipendenza, ir-responsabbiltà, l-imparzjalità, l-integrità u l-professjonaliżmu tal-ġudikatura, jimplimenta r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali pendenti, u jiddetermina l-kriterji għall-irtirar tal-imħallfin u l-prosekuturi f'konformità mal-istandards Ewropej;

15. Jinnota l-passi meħuda fil-ġlieda kontra l-korruzzjoni, inklużi l-liġijiet u d-dispożizzjonijiet ġodda dwar il-protezzjoni tal-informaturi; iħeġġeġ lill-Montenegro jkompli jallinja ruħu mal-*acquis* tal-UE u mal-istandards tal-UE u jindirizza r-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni, tal-Kummissjoni ta' Venezja u tal-GRECO;

16. Jinnota l-ħidma tal-Aġenzija għall-Prevenzjoni tal-Korruzzjoni u jitlob li din tingħata finanzjament suffiċjenti; jitlob qafas aktar b'saħħtu għall-prevenzjoni tal-korruzzjoni;

17. Iħeġġeġ lill-Montenegro jallinja l-leġiżlazzjoni tiegħu dwar l-armi mad-dritt tal-UE u mal-istandards internazzjonali; jistmerr l-isparar traġiku tal-massa f'Cetinje u jesprimi l-kondoljanzi tiegħu lill-familji tal-vittmi;

18. Jistieden lill-Montenegro jallinja bis-sħiħ il-politika tiegħu dwar il-viżi ma' dik tal-UE, speċjalment fir-rigward ta' pajjiżi li jippreżentaw riskji għas-sigurtà;

Libertajiet fundamentali u drittijiet tal-bniedem

[5] https://www.osce.org/odihr/elections/montenegro/542637

19. Jiddispjaċih li l-gruppi l-aktar vulnerabbli fis-soċjetà għadhom iħabbtu wiċċhom mad-diskriminazzjoni; jistieden lill-Montenegro jadotta liġi ġdida kontra d-diskriminazzjoni biex il-gruppi vulnerabbli jittejbilhom l-aċċess għad-drittijiet; jissottolinja li r-rispett għad-drittijiet tal-minoranzi nazzjonali huwa parti integrali mill-*acquis* tal-UE;

20. Jikkundanna d-diskors ta' mibegħda u r-reati ta' mibegħda kollha; jilqa' l-kriminalizzazzjoni tar-razziżmu u tad-diskors ta' mibegħda;

21. Jistieden lill-awtoritajiet tal-Montenegro jindirizzaw id-differenza fil-pagi bejn il-ġeneri, itejbu l-parteċipazzjoni tan-nisa fit-teħid tad-deċiżjonijiet u jiġġieldu l-istereotipi marbuta mal-ġeneru; jinsab imħasseb ħafna dwar ir-rati għoljin ta' vjolenza abbażi tal-ġeneru;

22. Jilqa' l-liġijiet il-ġodda tal-Montenegro dwar il-media u l-istrateġija tiegħu għall-politika dwar il-media; jinsisti fuq politika ta' tolleranza żero fir-rigward tal-pressjoni jew il-fastidju tal-ġurnalisti, inkluż minn personalitajiet pubbliċi; jissottolinja l-ħtieġa ta' segwitu effettiv tal-każijiet tal-passat;

23. Jiddispjaċih dwar il-livell għoli prevalenti ta' polarizzazzjoni fil-media u l-vulnerabbiltà tagħha għall-influwenza politika u barranija; jistieden lill-awtoritajiet tal-Montenegro jiżguraw l-indipendenza editorjali, istituzzjonali u finanzjarja tax-xandar tas-servizz pubbliku; jistieden lill-entitajiet kollha tal-media jikkonformaw mar-rekwiżiti legali dwar it-trasparenza tal-finanzjament pubbliku;

24. Jilqa' l-pubblikazzjoni tar-riżultati taċ-ċensiment tal-popolazzjoni tal-2023; iħeġġeġ lill-partijiet ikkonċernati jużawhom b'mod mhux diskriminatorju;

25. Jitlob li l-Kunsill għall-Kooperazzjoni bejn il-Gvern u l-NGOs jkompli l-ħidma tiegħu;

Rikonċiljazzjoni u relazzjonijiet tajbin ta' viċinat

26. Ifakkar li r-relazzjonijiet tajbin ta' viċinat u l-kooperazzjoni reġjonali huma elementi essenzjali tal-proċess ta' tkabbir; ifaħħar l-involviment attiv tal-Montenegro f'inizjattivi ta' kooperazzjoni reġjonali;

27. Jiddispjaċih li l-Kapitolu 31 ma setax jingħalaq f'Diċembru 2024; jistieden lill-partijiet involuti kollha jsibu soluzzjonijiet għal kwistjonijiet bilaterali pendenti u jagħtu prijorità lill-interessi futuri taċ-ċittadini fil-Balkani tal-Punent; ifakkar li għandu jiġi evitat l-użu ta' tilwim bilaterali u reġjonali mhux solvut biex jiġu mblukkati l-proċessi ta' adeżjoni tal-pajjiżi kandidati;

28. Iħeġġeġ lill-Montenegro japplika approċċ proattiv għat-trattament ta' każijiet ta' delitti tal-gwerra u jiżgura l-aċċess għall-ġustizzja u r-reparazzjonijiet għall-vittmi;

Riformi soċjoekonomiċi

29. Jilqa' l-inklużjoni tal-Montenegro fl-iskemi ta' pagament tas-SEPA, li jnaqqas l-ispejjeż għaċ-ċittadini u n-negozji;

30. Jilqa' l-Pjan ta' Tkabbir għall-Balkani tal-Punent u l-Faċilità għar-Riforma u t-Tkabbir għall-Balkani tal-Punent; jilqa' l-adozzjoni mill-Montenegro ta' aġenda ta' riforma u

jinkoraġġixxi l-implimentazzjoni sħiħa tagħha; jisħaq fuq l-importanza ta' konsultazzjonijiet inklużivi mal-partijiet ikkonċernati fil-fażijiet tat-tfassil, tal-implimentazzjoni, tal-monitoraġġ u tal-evalwazzjoni;

31. Iħeġġeġ lill-Montenegro jagħmel l-aħjar użu mill-finanzjament kollu tal-UE u jkompli jallinja l-leġiżlazzjoni tiegħu dwar il-prevenzjoni tal-frodi ma' dik tal-UE; ifakkar fil-kundizzjonalità tal-finanzjament tal-UE;

32. Jinnota b'mod pożittiv it-tkabbir ekonomiku tal-Montenegro; jappella għal aktar passi biex jitnaqqsu d-defiċit baġitarju u d-dejn pubbliku, u biex jitneħħew aktar eżenzjonijiet mit-taxxa indiretta li ma jallinjawx mal-*acquis* tal-UE;

33. Iħeġġeġ lill-awtoritajiet tal-Montenegro jagħtu spinta lit-trasformazzjoni diġitali u jsegwu politiki tas-suq tax-xogħol ibbażati fuq l-evidenza;

34. Jappella għal aktar trasparenza fl-akkwist pubbliku, b'mod partikolari għal proċeduri permezz ta' ftehimiet intergovernattivi, u għal konformità sħiħa mar-regoli u l-prinċipji tal-UE;

Enerġija, ambjent u konnettività

35. Iħeġġeġ lill-Montenegro jagħmel progress fit-tranżizzjoni ekoloġika, itejjeb il-qafas istituzzjonali u regolatorju tiegħu u jsaħħaħ ir-reżiljenza enerġetika billi jadotta u jimplimenta l-Pjan Nazzjonali għall-Enerġija u l-Klima, jadotta liġijiet dwar l-effiċjenza enerġetika u jintegra aktar mas-swieq tal-enerġija tal-UE;

36. Jinkoraġġixxi l-adozzjoni ta' strateġiji settorjali għall-ġestjoni tal-iskart, il-kwalità tal-arja u tal-ilma, il-protezzjoni tan-natura u t-tibdil fil-klima, filwaqt li jiżgura ppjanar strateġiku għall-investimenti;

°

° °

37. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu biex tgħaddi din ir-riżoluzzjoni lill-Kunsill, lill-Kummissjoni, lill-Viċi President / Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà, lill-gvernijiet u lill-parlamenti tal-Istati Membri, kif ukoll lill-President, lill-Gvern u lill-Parlament tal-Montenegro.

NOTA SPJEGATTIVA

Il-Montenegro huwa nazzjon bi storja rikka, għalkemm xi drabi turbolenti. Filwaqt li la huwa r-rwol tiegħi u lanqas id-dmir kollettiv tagħna li nibqgħu naħsbu u nitkellmu fuq il-passat, ir-realtà politika u soċjali attwali tal-pajjiż għadha kkundizzjonata ħafna minnu. Għalkemm m'hemmx bżonn nirriflettu mill-ġdid fuq l-avvenimenti tal-passat, jeħtiġilna dejjem inżommuhom f'moħħna. Permezz tal-laqgħat tiegħi ma' firxa wiesgħa ta' personalitajiet politiċi – minn rappreżentanti tas-soċjetà ċivili u sindki sal-President tar-Repubblika – ksibt għarfien siewi li bih wessajt il-fehim tiegħi u saħħaħt xi wħud mill-osservazzjonijiet preċedenti tiegħi.

Il-Montenegro jinsab f'xenarju politiku familjari: partit wieħed li ilu jiggverna għal tliet deċennji, u li għandu rwol ċentrali li jiżgura l-indipendenza tan-nazzjon u l-adeżjoni tiegħu man-NATO. Madankollu, din il-governanza fit-tul ħalliet warajha bosta sfidi mhux solvuti, li ħafna minnhom jew naqset milli tindirizza jew, f'xi każijiet, ikkontribwiet b'mod attiv biex jinħolqu. Il-koalizzjoni fil-gvern attwali hija diversa ħafna, u teħtieġ koordinazzjoni sinifikanti u, konsegwentement, li jiġu aċċettati diversi kompromessi. Għalhekk, ma jkunx korrett li jiġi ddikjarat li l-Montenegro ma għandux demokrazija li tiffunzjona. Barra minn hekk, ix-xenarju tal-media tal-pajjiż juri livell ta' pluralità li jaqbeż sew dak li huwa osservat f'pajjiżi oħra fir-reġjun.

Fl-2024, il-koalizzjoni fil-gvern, li ħadmet b'mod kostruttiv mal-oppożizzjoni parlamentari, għamlet progress konsiderevoli billi għaddiet leġiżlazzjoni essenzjali biex jingħalqu l-kapitoli ewlenin tan-negozjati. Il-Montenegro kkonkluda b'suċċess tlieta mill-erba' kapitoli antiċipati – kisba li ma għandhiex tiġi sottovalutata. Il-kapitolu li fadal jinsab sospiż b'mod temporanju minħabba oġġezzjonijiet mill-Kroazja, iżda dan għadu bis-sħiħ fuq il-mejda għad-diskussjoni.

Aktar kmieni, semmejt l-importanza tal-istorja, li hija partikolarment rilevanti għal dan il-kapitolu mhux solvut, peress li għandha għeruq profondi fil-kuntest storiku taż-żewġ pajjiżi ġirien. Filwaqt li nqis li dan l-impass temporanju huwa ostaklu sfortunat, ninsab fiduċjuż li fl-aħħar mill-aħħar se jiġi solvut skont il-valuri Ewropej – il-pedament proprju tal-Unjoni Ewropea u r-raġuni li teżisti.

Il-koalizzjoni fil-gvern affermat mill-ġdid l-impenn tagħha li twettaq il-bidliet leġiżlattivi meħtieġa biex l-allinjament tal-Montenegro mal-Unjoni Ewropea jagħmel progress, u b'hekk tiffaċilita t-tlestija tal-proċess tan-negozjati. Stħarriġiet tal-opinjoni pubblika, fost iċ-ċittadini tal-Montenegro, jindikaw b'mod konsistenti appoġġ qawwi għall-adeżjoni mal-UE. Din l-approvazzjoni mifruxa sservi bħala impetu addizzjonali għall-awtoritajiet biex jippersistu fl-implimentazzjoni tar-riformi u l-miżuri leġiżlattivi meħtieġa għal dan il-proċess.

Biex l-Istat jiffunzjona b'mod effettiv, il-governanza lokali trid topera b'mod effiċjenti. Madankollu, il-leġiżlazzjoni elettorali attwali, li tippermetti li l-elezzjonijiet muniċipali jsiru f'dati differenti u mhux f'jum elettorali wieħed fil-pajjiż kollu, ixxekkel din l-effiċjenza. Din l-inkonsistenza tiġġenera tensjonijiet politiċi li, minħabba d-daqs u l-popolazzjoni tal-pajjiż, għandhom ramifikazzjonijiet usa' fil-livell nazzjonali. Barra minn hekk, din iddgħajjef l-effettività operazzjonali kemm tal-governanza muniċipali kif ukoll dik statali. Għandhom jiġu introdotti emendi għal-leġiżlazzjoni elettorali biex jiġu rettifikati dawn l-inkonsistenzi u jiġu indirizzati kwistjonijiet pendenti oħra relatati mal-proċess elettorali.

Huwa kruċjali li tiġi indirizzata l-ġudikatura, li jeħtiġilha tiġi stabbilita sew bħala fergħa

indipendenti tal-poter, b'mod partikolari minħabba li waħda mill-isfidi ewlenin tal-Montenegro hija l-ġlieda kontra l-kriminalità u l-korruzzjoni. Madankollu, ikun inġust li jiġi ddikjarat li din il-kwistjoni hija unika għall-Montenegro, peress li l-ebda pajjiż ma huwa immuni għal tali sfidi. Madankollu, hemm differenzi fil-mod kif il-pajjiżi javviċinaw u jindirizzaw dawn il-kwistjonijiet. F'diskussjonijiet mal-awtoritajiet, osservajt livell għoli ta' sensibilizzazzjoni dwar dawn l-isfidi, u dan huwa sinjal pożittiv u inkoraġġanti.

Il-valutazzjoni ġenerali tiegħi hija li ma hemm l-ebda nuqqas ta' rieda politika biex titkompla t-triq lejn l-Ewropa. Madankollu, huwa imperattiv li jiġi żgurat li ċ-ċaqliq ta' kuljum tal-ħajja politika – li fil-fehma tiegħi, huwa riżultat ta' numru kbir ta' partiti politiċi, fejn kull wieħed minnhom ifittex li jipproteġi l-pożizzjoni tiegħu stess – ma jostakolax it-twettiq tal-leġiżlazzjoni essenzjali meħtieġa biex jitlesta l-proċess tan-negozjati. Il-leġiżlazzjoni trid tkun effettiva kemm jista' jkun u ma tridx taqa' għat-tentazzjoni li tkun sempliċement "kożmetika".

Fuq kollox, il-Montenegro għandu jġib is-saħħa mill-istorja rikka u kburija tiegħu, filwaqt li jirrikonoxxi l-progress konsiderevoli li għamel. Bħala Stat indipendenti u sovran, huwa għandu jimxi 'l quddiem mingħajr ebda sens ta' inferjorità bla bżonn. Għandu kull opportunità li jingħaqad mal-UE matul il-mandat attwali tal-istituzzjonijiet Ewropej.

ANNESS: ENTITAJIET JEW PERSUNI LI R-RAPPORTEUR IRĊIEVA KONTRIBUT MINGĦANDHOM

ENTITAJIET JEW PERSUNI LI R-RAPPORTEUR IRĊIEVA KONTRIBUT MINGĦANDHOM

Ir-rapporteur jiddikjara, taħt ir-responsabbiltà esklużiva tiegħu, li ma rċieva l-ebda kontribut minn entità jew persuna li jrid jissemma f'dan l-Anness f'konformità mal-Artikolu 8 tal-Anness I tar-Regoli ta' Proċedura.